

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-16>

УДК 339.56(477)(73)(510):339.9

Калюжна Наталія Геннадіївна

доктор економічних наук,
професор кафедри світової економіки,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0513-705X>

Караваєв Тарас Анатолійович

доктор технічних наук,
професор кафедри товарознавства та митної справи,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4429-2474>

Стржельська Ірина Олексіївна

здобувачка вищої освіти,
Державний торговельно-економічний університет

Nataliya Kalyuzhna, Taras Karavayev, Iryna Strzhelska
State University of Trade and Economics

АСИМЕТРІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТОВАРАМИ З США ТА КНР

ASYMMETRIES IN UKRAINE'S FOREIGN TRADE IN GOODS WITH THE USA AND CHINA

Анотація. В статті акцентовано увагу на необхідності аналізу асиметрій у зовнішній торгівлі України товарами з США та КНР як ключовими геополітичними акторами та перспективними торговельними партнерами. За результатами аналізу динаміки та структури зовнішньої торгівлі України товарами з США та КНР у 2020–2024 рр. підтверджено існування суттєвих асиметрій в торгівлі з обома країнами з точки зору як вартісних обсягів, так й технологічної складності експорту та імпорту. На підставі результатів прогнозування обсягів експорту товарів України до США на період до 2029 року засвідчено стійку тенденцію до скорочення експорту та посилення торговельних асиметрій. Обґрунтовано, подолання торговельних дисбалансів потребує переорієнтації на експорт продукції з більш високим рівнем технологічної складності при одночасному скороченні залежності від імпорту високотехнологічних товарів.

Ключові слова: асиметрія, зовнішня торгівля товарами, США, КНР, експорт, імпорт, індекс складності продукції, технологічна асиметрія, ланцюгові темпи зростання, економічний розвиток.

Summary. In the globalized economy, trade relations between countries reflect not only the structure of their economic development but also the degree of mutual external trade dependence. For Ukraine, which is undergoing profound transformations, the analysis of asymmetries in foreign trade with the United States and China—key geoeconomic actors—acquires particular importance. Although neither the United States nor China is currently among Ukraine's leading foreign trade partners, the development of interstate economic and scientific-technological cooperation requires the reduction of trade imbalances, which can be facilitated by assessing existing disparities in the dynamics and structure of Ukraine–US and Ukraine–China trade. Accordingly, the purpose of this article is to identify and analyze the key asymmetries in Ukraine's foreign trade in goods with the United States and China in order to determine their nature, scale, and potential implications for the long-term development of interstate trade and economic relations. Based on an analysis of the dynamics and structure of Ukraine's foreign trade in goods with the United States and China in 2020–2024, the study confirms the existence of significant asymmetries in trade with both countries, in terms of trade values as well as the technological complexity of exports and imports. At the same time, a deeper and growing trade imbalance is observed in relations with China, indicating Ukraine's dependence on Chinese imports. Additional analysis of price and quantity conditions of trade, using sunflower oil as an example, showed that 2020–2021 were the most favorable years for Ukraine, when global demand for food products increased. The subsequent years were characterized by instability due to shifts in global supply chains and the effects of military hostilities. Forecasting Ukraine's export volumes to the United States through 2029 revealed a steady downward trend and a further intensification of trade

asymmetries. The study substantiates that overcoming trade imbalances requires reorienting Ukraine's exports toward products with higher technological complexity while simultaneously reducing dependence on imports of high-technology goods.

Keywords: asymmetry, foreign trade in goods, United States, China, exports, imports, product complexity index, technological asymmetry, chain growth rates, economic development.

Постановка проблеми. У глобалізованій економіці торговельні відносини між країнами уособлюють не лише структуру їхнього економічного розвитку, а й ступень взаємної зовнішньоторговельної залежності. Для України, яка перебуває у стані глибоких трансформацій, особливого значення набуває аналіз асиметрій у зовнішній торгівлі з ключовими геоekonomічними гравцями – Сполученими Штатами Америки (США) та Китайською Народною Республікою (КНР). Ці країни суттєво відрізняються економічними моделями, технологічним рівнем, структурою експорту й імпорту, а також стратегічними інтересами щодо України, що формує нерівноважний характер двосторонніх торговельних потоків. Фіксація та аналізування диспропорцій у зовнішній торгівлі України з США та КНР є актуальним для розуміння потенційних ризиків, пов'язаних із залежністю від країн-партнерів та подальшої оптимізації двосторонніх торговельно-економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасний стан та тенденції зовнішньої торгівлі України з США та КНР досліджується в роботах науковців [1–5]. Автори зауважують на існуванні суттєвих вартісних та структурних диспропорцій в торгівлі України як з США, так і з Китаєм. Так, Т. Фурман й О. Широбокова [1] констатують, що попри зростання вартості українського експорту агропродовольчої продукції до США у 7 разів протягом 2011–2024 рр., її частка у цей період не перевищувала 1% загальної вартості українського експорту. Результати аналізу зовнішньоторговельних відносин України та США, викладені в статті Ю. Бочарової, О. Іщенко та М. Басіка [2], вказують на переважно негативний стан та тенденції їхнього розвитку, як-то: від'ємне сальдо торгівлі товарами; стійкий тренд до зменшення коефіцієнту покриття імпорту експортом; сировинний характер українського експорту до США при переважанні у структурі імпорту високотехнологічних товарів. Попри несприятливу динаміку та структуру зовнішньої торгівлі товарами з США, розвиток торгівлі між Україною та Сполученими Штатами як регіональним лідером Північної Америки є важливим в контексті реалізації національних економічних інтересів та захисту державного суверенітету України, підкреслюють О. Яценко, К. С. Шнібергер, Т. Тананайко [3].

Торгівля України товарами з КНР також характеризується значною асиметрією з точки зору як обсягу, так й структури експортно-імпортних операцій. Так, В.М. Сторчак [4] підтверджує суттєвий

дисбаланс між обсягами експорту та імпорту в торгівлі товарами України та КНР у 2012–2017 рр. та зазначає, що рівень митного захисту китайського внутрішнього ринку для більшості товарних груп українського експорту є вищим порівняно з тарифами для китайського імпорту в Україні. Р. Зварич та В. Лінхай [5] додатковими факторами, що заважають стабільному розвитку україно-китайської торгівлі товарами, вважають торговельні бар'єри, геополітичні фактори та політичну невизначеність. При цьому автори зауважують на важливість подолання впливу зовнішніх викликів, оскільки торговельно-економічне співробітництво з КНР може сприяти економічному зростанню та міжнародній конкурентоспроможності України. Також акцентується увага і на додаткових експортних можливостях, які може отримати Україна внаслідок зростання напруженості у двосторонніх відносинах між США та Китаєм. Л. Кудирко та А. Цип'ячук [6] підкреслюють, що оскільки драйвером економічного розвитку в постіндустріальну добу є технології, то пріоритети технологічного протистояння, як і геополітичне суперництво, відображають відкриту та латентну конкуренцію між США та Китаєм. У торговельно-економічному контексті Україна, як зазначають О. Рогач, О. Підчоса та А. Бузь [7], може скористатися ефектом перерозподілу ринків через зменшення двосторонньої торгівлі США та Китаю.

Попри те, що як США, так й КНР наразі не є провідними зовнішньоторговельними партнерами України, розвиток міждержавного економічного та науково-технічного партнерства потребує вирівнювання торговельних дисбалансів, чому сприятиме оцінка існуючих диспропорцій у динаміці та структурі україно-американської та україно-китайської торгівлі.

Метою статті є фіксація та аналіз ключових асиметрій у зовнішній торгівлі України товарами з США та КНР задля визначення їхньої природи, масштабів і можливих наслідків для довгострокового розвитку міждержавних торговельно-економічних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характеристика асиметричності торговельних відносин України з США та КНР потребує аналізу динаміки зовнішньої торгівлі товарами між країнами (табл. 1).

Як видно з табл. 1, показники експорту, імпорту та торговельне сальдо упродовж 2020–2024 років зазнає суттєвих коливань, зумовлених як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Зокрема, клю-

Таблиця 1 – Динаміка індикаторів зовнішньої торгівлі України товарами з США та КНР у 2020–2024 рр., дол.

США					
Рік	2020	2021	2022	2023	2024
Експорт	987826	1615694	892774	521250	875571
Імпорт	3073001	3337880	2175601	2866873	3474823
Сальдо торгівлі	-2085175	-1722186	-1282827	-2345623	-2599252
Китай					
Експорт	7099948	8003558	2489547	2406413	2395040
Імпорт	8318425	10981713	8658732	10441799	14308199
Сальдо торгівлі	-1218477	-2978155	-6169185	-8035386	-11913159

Джерело: розраховано та створено на основі даних [8]

човими подіями, що вплинули на торговельно-економічну співпрацю країн, стали торговельна війна між США та КНР, повномасштабна війна Росії проти України та глобальна економічна нестабільність, яка вплинула на зміни у ланцюгах постачань і структурні зрушення у світовій торгівлі.

У торгівлі України зі Сполученими Штатами простежується загалом стабільна, проте дисбалансована динаміка. Обсяги українського експорту до США у 2020 році становили 987,8 тис. дол., а у 2021 році спостерігалось їхнє суттєве зростання до 1,6 млрд дол., однак уже в 2022 році показник скоротився майже удвічі до 892,8 тис. дол. Таке різке падіння пов'язане, насамперед, із наслідками російського вторгнення, що призвело до руйнування виробничої та транспортної інфраструктури, блокади портів і втрати частини експортного потенціалу України. У 2023–2024 роках експорт частково відновився, проте не досяг довоєнного рівня. Імпорт з США у цей період демонстрував стабільне зростання: з 3,07 млрд дол. у 2020 році до 3,47 млрд дол. у 2024 році. Від'ємне сальдо двосторонньої торгівлі залишалося значним, коливаючись у межах від –1,28 до –2,59 млрд дол., що свідчить про переважання імпорту американських товарів над українськими.

Динаміка торгівлі з Китаєм є ще контрастнішою. Якщо у 2020–2021 роках обсяги експорту з України до КНР зростали з 7,09 млрд до рекордних 8,0 млрд дол., то вже з 2022 року спостерігається різке скорочення до 2,48 млрд дол., і у 2024 році експорт залишається на низькому рівні (2,39 млрд дол.). Причинами стали воєнні дії та обмеження логістики. Імпорт із Китаю, навпаки, невпинно зростає: із 8,31 млрд дол. у 2020 році до 14,3 млрд дол. у 2024 році. Це призвело до різкого поглиблення дефіциту торговельного балансу: від –1,21 млрд дол. у 2020 році до –11,9 млрд дол. у 2024 році. Така тенденція свідчить про імпортозалежність України від китайських товарів.

На динаміку зовнішньої торгівлі України з США та Китаєм у 2020–2024 рр. додатково впливали глобальні коливання цін на енергоносії, пандемія COVID-19 та адаптація українських підприємств до нових умов після укладення Угоди про асоціацію з ЄС. Дія цих деструктивних факторів зумовила поглиблення асиметрії у торгівлі України з країнами-партнерами. Україна наразі зберігає залежність від імпорту, особливо з Китаю, тоді як потенціал експорту до США поступово відновлюється.

Якщо порівнювати ступень асиметричності зовнішньої торгівлі України з США та КНР, то результати візуалізації динаміки індикаторів (рис. 1) підтверджують суттєві диспропорції у структурі торгівлі з обома партнерами – як з точки зору переважання імпорту над експортом, що свідчить про більшу імпортозалежність України в рамках торговельно-економічного співробітництва, так і, як наслідок, від'ємності сальдо торгівлі. Водночас, якщо з точки зору співвідношення обсягів експорту та імпорту більш асиметричною є торгівля України з США, то з точки зору накопичення дефіциту торговельного балансу торгівля з КНР демонструє значно більший дисбаланс. А саме, протягом 2020–2024 рр. від'ємне сальдо збільшилось майже у 10 разів – від -1218477 до -11913159 дол.

Розглянемо товарну структуру експорту українських товарів до країн-партнерів у розрізі 5 основних категорій (табл. 2, рис. 2, рис. 3). Результати візуалізації структури торгівлі товарами України з США (рис. 2) та КНР (рис. 3) демонструють, що лівові частка українського експорту до обох країн припадає на товари з низькою доданою вартістю. В торгівлі з США це чавун (65% експорту), з КНР – залізні руди та концентрати, включаючи обпалений залізний пірит (46% експорту). Тоді як в структурі імпорту, навпаки, найбільший вартісний обсяг припадає на продукцію з високою доданою вартістю: в торгівлі з США це легкові автомобілі та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення <10 осіб (55% імпорту), з КНР – безпілотні літальні апарати (35% імпорту). Можливість здійснити більш детальний аналіз технологічності експорту та імпорту України в торгівлі з партне-

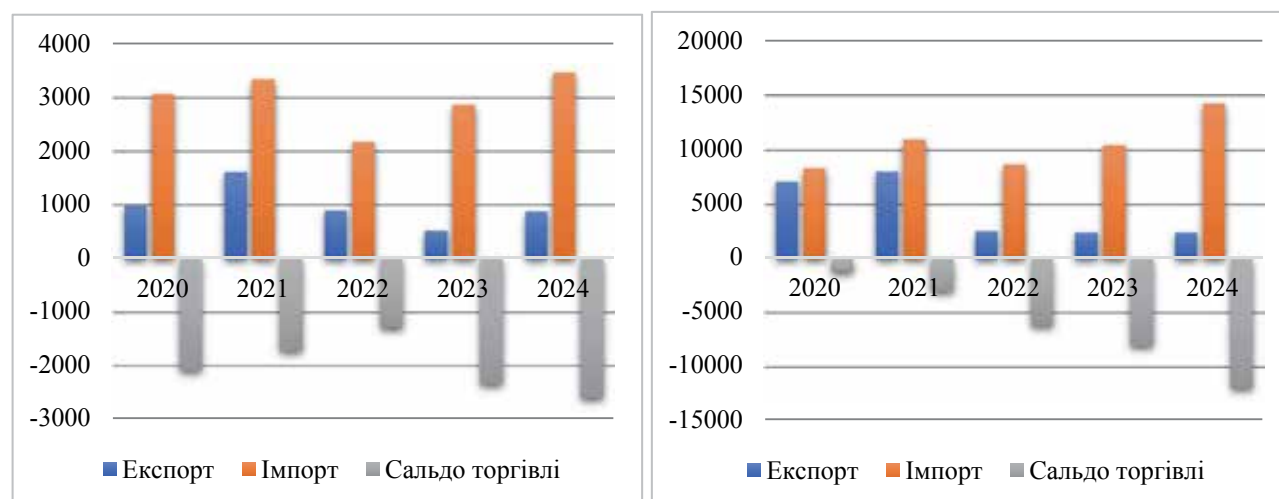

Рисунок 1 – Візуалізація динаміки індикаторів зовнішньої торгівлі товарами України з США та КНР у 2020–2024 рр., тис. дол.

Джерело: створено на основі даних [8]

Таблиця 2 – Структура торгівлі України товарами з США та КНР у 2024 році у розрізі топ 5 категорій

Категорія	Вартість, дол.	HS-код	PCI
Торгівля товарами України з США			
Експорт			
Чавун	363430	7201	-1,06
Труби, безшовні, із заліза або сталі (крім виробів з чавуну)	112961	7304	0,28
Олія соняшникова або бавовняна та їх фракції, рафіновані або нерафіновані	37009	1512	-0,87
Фруктові соки та овочеві соки, неферментовані, без додавання спирту	29787	2009	-0,82
Гетероциклічні сполуки лише з гетероатомом(ами) азоту	14195	2933	1,137
Імпорт			
Легкові автомобілі та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення <10 осіб	817856	8703	0,72
Нафта та нафтопродукти (крім сирої нафти)	412692	2710	-1,16
Вугілля та аналогічні тверді види палива, вироблені з вугілля	98846	2701	-2,07
Полімери етилену в первинних формах	97415	3901	-0,11
Електрогенераторні установки та обертові перетворювачі	70495	8502	0,29
Торгівля товарами України з КНР			
Експорт			
Залізні руди та концентрати, включаючи обпалений залізний пірит	1022259	2601	-2,02
Кукурудза	553488	1005	-0,87
Макуха та інші тверді залишки, подрібнені чи ні, у вигляді гранул	324134	2306	-1,04
Ячмінь	211683	1003	-0,37
Олія соняшникова або бавовняна та їх фракції, рафіновані чи ні	104773	1512	-0,87
Імпорт			
Безпілотні літальні апарати	1083817	8806	0,81
Телефонні апарати, включаючи смартфони та інші телефони для стільникових мереж або для інших бездротових пристроїв	817237	8517	1,38
Автоматичні машини для обробки даних та їх блоки; магнітні або оптичні зчитувачі	564613	8471	1,14
Автомобілі та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення <10 осіб	485000	8703	0,72
Поліацетали, інші поліефіри та епоксидні смоли у первинних формах; полікарбонати, алкідні смоли	136771	3907	0,66

Джерело: створено на основі даних [8, 9]

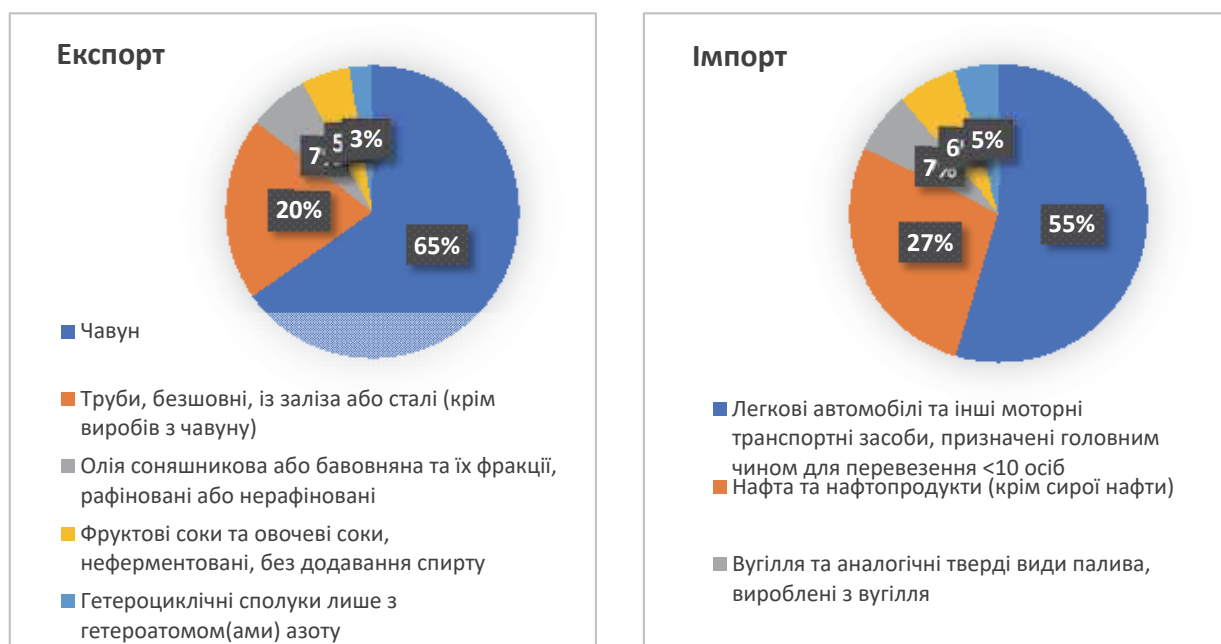

Рисунок 2 – Візуалізація структури торгівлі України товарами з США у 2024 році у розрізі топ 5 категорій, дол.

Джерело: створено на основі даних [8]

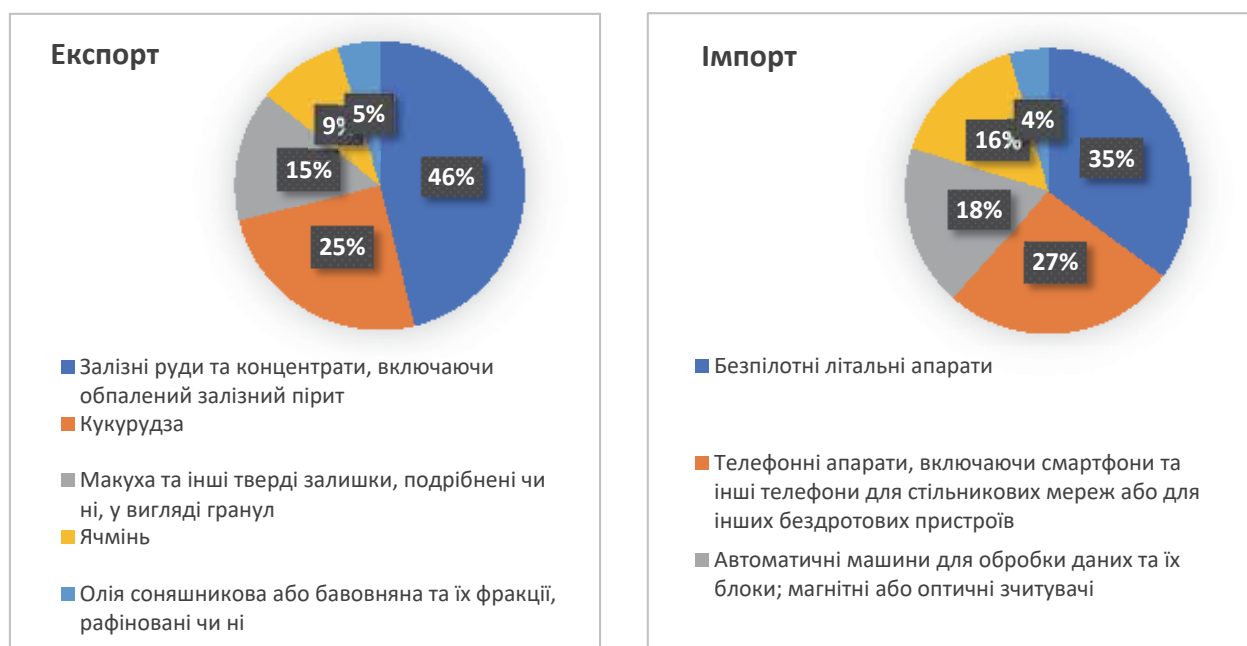

Рисунок 3 – Візуалізація структури торгівлі України товарами з КНР у 2024 році у розрізі топ 5 категорій, дол.

Джерело: створено на основі даних [8]

рами надає індекс складності Product Complexity Index (PCI), який є традиційним вимірником рівня складності продукції та, як наслідок, індикатором розвиненості економіки держави. Негативне значення PCI означає, що товар є порівняно нескладним з точки зору технології виробництва (сиро-

вина, базові матеріали, прості товари), і багато країн можуть експортувати його без надвисокої інноваційної бази. Перехід PCI у зону позитивних значень означає, що товар є технологічно складним, вимагає значних технологічних знань, інфраструктури, складних ланцюгів доданої вартості,

та пов'язаний з високим рівнем інституційної якості економіки.

Значення індексу складності продукції експорту та імпорту України в торгівлі з США та КНР на рівні чотиризначного HS-коду подані в табл. 2. Як видно з таблиці, існує значна диференціація у значеннях PCI продукції українського експорту та імпорту. Так, в структурі експорту до США переважає продукція з від'ємним PCI, а в торгівлі з КНР від'ємне значення PCI мають усі топ 5 категорій експорту України. Навпаки, імпорт з країн-партнерів є переважно високотехнологічним ($PCI > 0$), а в торгівлі з Китаєм позитивне значення індексу складності мають усі 5 категорій імпорту до України. Можемо зробити очевидний висновок, що торгівля України з США та КНР є асиметричною не лише з точки зору вартісних обсягів (що очікувано, приймаючи до уваги відмінності економічних та географічних потенціалів), але й характеризується технологічною диспропорційністю: експорт характеризується низькою доданою вартістю, а імпорт – високою. При цьому, більш яскраво технологічна асиметрія виражена в торгівлі України з Китаєм, тоді як структура торгівлі з США є більш збалансованою з точки зору складності експорту та імпорту.

Отже, існуюча структура торгівлі України товарами з США та КНР підтверджує технологічну асиметрію у торговельних відносинах з партнерами. За таких умов Україна, фактично, виконує роль постачальника простих, менш цінних товарів, тоді як партнери забезпечують її товарами з високою доданою вартістю. Це може призвести до системного торговельного дисбалансу, технологічної залежності, вразливості до цінних коливань на сировинних ринках та обмежити можливості переходу України до більш складних виробництв і інтеграції у високотехнологічні ланцюги доданої вартості. Адже, як зазначають Н. Калюжна та С. Дашков [10], саме технологічна складність є індикатором, що відображає рівень інновацій, наукоємності та доданої вартості про-

дукції, а оцінка технологічної складності експорту та імпорту дозволяє краще зрозуміти рівень технологічного розвитку країни, її залежність від імпорту високотехнологічних товарів та потенціал для подальшої модернізації економіки.

З метою підтвердження асиметричності торговельних відносин проаналізуємо умови торгівлі України з США та Китаєм за 2019–2024 роки на прикладі товару, який наявний у структурі українського експорту до обох країн – олія соняшникова або бавовняна та їхні фракції (рафіновані чи ні). Показники умов торгівлі цим товаром (індекс цінних умов торгівлі та індекс кількісних умов торгівлі) за період 2019–2024 рр. подано в табл. 3. Динаміка показників свідчить, що за період 2019–2020 рр. цінні умови торгівлі олією між Україною та США покращилися (1,24), що свідчить про вигідніше співвідношення цін експорту й імпорту, тоді як кількісні умови погіршилися – обсяги поставок зменшилися (0,47). З Китаєм у цей час також спостерігалось покращення цінних умов (1,04), але кількісні були нижчими від одиниці (0,71), тобто торговельні обсяги залишалися недостатніми. У 2020–2021 рр. ситуація для України виглядала позитивно: цінні умови торгівлі з США та КНР суттєво покращилися (1,34 та 1,22 відповідно), а кількісні умови теж стали вигіднішими (0,9 та 1,14 відповідно). Це може бути пов'язано зі зростанням попиту на продовольчу продукцію під час пандемії COVID-19, коли країни намагалися забезпечити продовольчу безпеку.

Натомість, 2021–2022 рр. стали менш сприятливими. Індeksi цінних умов знизилися (США – 0,84; Китай – 0,76), що свідчить про зменшення вигідності експорту для України. Проте кількісні умови для Китаю суттєво покращилися (1,78), можливо, через активне нарощування закупівель олій в умовах нестабільності світових ринків, тоді як зі США обсяги торгівлі скоротилися (0,53). У 2022–2023 рр., коли розпочалося повномасштабне вторгнення Росії в Україну, ситуація різко змінилася. Хоча цінні умови залишалися на неви-

Таблиця 3 – Показники умов торгівлі олією соняшниковою або бавовняною та їхніми фракціями, рафінованими чи ні України з США та Китаєм за період 2019–2024 рр.

	2019/2020		2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Індекс цінних умов торгівлі	Індекс кількісних умов торгівлі	Індекс цінних умов торгівлі	Індекс кількісних умов торгівлі	Індекс цінних умов торгівлі	Індекс кількісних умов торгівлі	Індекс цінних умов торгівлі	Індекс кількісних умов торгівлі	Індекс цінних умов торгівлі	Індекс кількісних умов торгівлі
США	1,24	0,47	1,34	0,9	0,84	0,53	0,83	1,67	1,05	1,04
Китай	1,04	0,71	1,22	1,14	0,76	1,78	0,84	0,53	1,22	1,46

Джерело: розраховано авторами

сокому рівні (США – 0,83; Китай – 0,84), кількісні показники суттєво відрізнялися: зі США вони різко зросли (1,67), а з Китаєм, навпаки, скоротилися (0,53). Така динаміка пояснюється тим, що частина експорту була переорієнтована на західні ринки, тоді як логістичні обмеження та нестабільність морських шляхів вплинули на торгівлю з Китаєм.

Нарешті, у 2023–2024 рр. ситуація стабілізувалася: індекси цінних умов перевищили одиницю (США – 1,05; Китай – 1,22), а кількісні показники також покращилися (США – 1,04; Китай – 1,46). Це може бути результатом поступового відновлення торгівлі, адаптації українських експортерів до воєнних умов і змін у глобальних ланцюгах постачання, що були спричинені торговельною війною між США та Китаєм, яка вплинула на структуру попиту та перерозподіл ринків.

У підсумку можна сказати, що за аналізований період більш стабільним торговельним партнером для України стали Сполучені Штати Америки, адже попри коливання у 2023–2024 рр., обидва показники перевищили одиницю. Китай також залишається перспективним напрямом, особливо за кількісними умовами, проте тут спостерігаються більш різкі коливання, що залежать як від зовнішньополітичних чинників, як-то торговельна війна між США та КНР, так і від впливу російсько-української війни на логістику та світові ціни на агропродукцію. Отже, можна зробити висновок, що асиметрія у торговельних відносинах України з США та КНР з точки зору порівняння умов торгівлі однаковим товаром з топ

5 категорій експорту, принаймні, не має тенденцій до поглиблення, а навпаки, тяжіє до стабілізації за підсумками 2024 року.

Для більш ґрунтовної оцінки перспектив вирівнювання асиметрії у зовнішній торгівлі товарами України з США та КНР надамо прогноз обсягу українського експорту до країн-партнерів у найближчі роки (табл. 4). Прогнозування створить можливість визначити очікувані тенденції обсягів експорту, оцінити їхню динаміку за кілька років та сформулювати рекомендації щодо мінімізації ризиків і підвищення конкурентоспроможності українських товарів на ринках США та Китаю. Аналіз динаміки експорту товарів України до США та Китаю за період 2019–2024 років показує, що ситуація на обох ринках була дуже різною. Для США спостерігалось загальне коливання обсягів експорту: після зростання у 2020–2021 рр. до 1615694 дол., у 2022–2023 рр. відбулося суттєве зниження до 521250 дол., проте у 2024 році обсяги частково відновилися – до 875571 дол. При цьому середній темп зростання експорту до США за період 2019–2024 рр. становить 0,98, що свідчить про незначне загальне зменшення обсягів у середньостроковій перспективі. Що стосується Китаю, то динаміка експорту була ще більш мінливою. Після різкого стрибка у 2020 році до 7099948 дол., у наступні роки спостерігалось стабільне падіння: у 2021–2023 рр. обсяги скоротилися майже на три чверті, і до 2024 року експорт становив 2395040 дол. Середній темп зростання за цей період становить 0,92, що свідчить про тривалу тенденцію до зменшення експорту.

Таблиця 4 – Прогноз обсягів експорту товарів України на ринки США та Китаю

Країна		США	Китай
Експорт, дол. США	2019	979778	3593093
	2020	987826	7099948
	2021	1615694	8003558
	2022	892774	2489547
	2023	521250	2406413
	2024	875571	2395040
Абсолютне базове відхилення, дол. США		-104207	-1198053
Відносне базове відхилення, %		-10,64	-33,34
Ланцюгові темпи зростання	2019/2020	1,01	1,98
	2020/2021	1,64	1,13
	2021/2022	0,55	0,31
	2022/2023	0,58	0,97
	2023/2024	1,68	1
Середній темп зростання		0,98	0,92
2025		856099,23	2208419,81
2026		837060,49	2036340,96
2027		818445,15	1877670,39
2028		800243,8	1731363,36
2029		782447,22	1596456,48

Джерело: розраховано на основі даних [8]

Прогноз на 2025–2029 рр. демонструє подальше зниження обсягів експорту без застосування спеціальних заходів підтримки: обсяги експорту до США зменшаться з 856099 дол. у 2025 році до 782447 дол. у 2029 році, а до Китаю – з 2208419 дол. до 1596456 дол. відповідно. Така динаміка свідчить про реальну загрозу втрати ключових ринків і зниження конкурентоспроможності українського експорту.

Висновки. Аналіз структури та динаміки зовнішньої торгівлі України товарами з США та КНР у 2020–2024 рр. підтвердив існування суттєвих асиметрій в торгівлі з обома партнерами – з точки зору як вартісних обсягів, так й технологічної складності експорту та імпорту. У торгівлі України зі Сполученими Штатами спостерігалася відносна стабільність, хоча торговельний баланс залишався від’ємним через значну перевагу імпорту над експортом. Основними товарами українського експорту до США є чавун, сталь, соняшникова олія, соки та хімічна продукція, тоді як імпорт охоплює транспортні засоби, енергоресурси та полімери. У відносинах з Китаєм простежується більш глибокий та прогресуючий торговельний дисбаланс, що свідчить про залежність України від імпорту китайських товарів. Хоча до 2021 року експорт української продукції (передусім залізної руди, зернових та олії) демонстрував

зростання, воєнні події 2022 року спричинили його різке скорочення. Імпорт із КНР, навпаки, суттєво зріс, особливо в категоріях технологічної та машинобудівної продукції. Додатковий аналіз цінових і кількісних умов торгівлі на прикладі соняшникової олії показав, що найбільш вигідними для України були 2020–2021 роки, коли попит на продовольчу продукцію у світі збільшився. Подальші роки характеризувалися нестабільністю через зміну глобальних торговельних ланцюгів і воєнні дії.

Результати прогнозування обсягів експорту товарів України до США та Китаю на період до 2029 року підтверджують, що без формування дієвої стратегії подолання торговельних асиметрій спостерігатиметься подальше скорочення експорту. Вирівнювання дисбалансів потребує, в першу чергу, переорієнтації на експорт продукції з більш високим рівнем технологічної складності при одночасному скороченні залежності від імпорту високотехнологічних товарів. Безумовно, головним дестабілізуючим фактором для зовнішньої торгівлі України залишається війна з Росією, яка суттєво обмежує експортний потенціал країни. Водночас Україна зберігає можливості для диверсифікації зовнішніх ринків, зокрема шляхом розширення співпраці з США, Китаєм та іншими стратегічними партнерами.

Список використаних джерел:

1. Фурман Т., Широбокова О. Аналіз сучасного стану та тенденцій зовнішньої торгівлі аграрно-продовольчою продукцією України та США. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35. № 2. С. 214–223. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.214>
2. Бочарова Ю. Г., Іщенко О. В., Басік М. Д. Особливості зовнішньої торгівлі України та США у 2015–2023 рр. *Торгівля і ринок України*. 2024. № 1 (55). С. 90–97. DOI: <https://doi.org/10.33274/2079-4762-2024-55-1-90-97>
3. Yatsenko O., Schneeberger K. C., Tananaiko T. Trade facilitation and economic development: cooperation between Ukraine and the countries of North America. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. Vol. 40, No. 1. С. 103–117. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.11>
4. Сторчак В.М. Аналіз динаміки зовнішньої торгівлі України та КНР. *Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність* : збірник праць XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15–16 березня 2018 року, м. Київ / КПІ ім. Ігоря Сікорського, ФММ, КМЕ. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. С. 22. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23962>
5. Zvarych R. Ye., Wei Linhai. China's Trade Relations with Ukraine. *Innovative Economy*. 2024. № 1. С. 5–16. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2024.1.1>
6. Rogach O., Pidchosa O., Buz A. US–China trade war: impact on global economy and implication for Ukraine. *Actual Problems of International Relations*. 2021. Vol. 1. No. 149. P. 59–71. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2021.149.1.59-71>
7. Кудирко Л., Цип'ячук А. Економічне суперництво між США та КНР у технологічній сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 128(3). С. 14–29. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2023\(128\)02](https://doi.org/10.31617/3.2023(128)02)
8. Trade Map – Trade statistics for international business development. *Trade Map – Trade statistics for international business development*. URL: <https://www.trademap.org/Index.aspx>
9. The Observatory of Economic Complexity. Decode Global Trade. Unlock Strategic Insight. OEC. URL: <https://oec.world/en>
10. Kalyuzhna N., Dashkov S. Technological disparities in EU–Ukraine trade. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2025. № 2. PP. 25–43. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2025\(160\)02](https://doi.org/10.31617/1.2025(160)02)

References:

1. Furman T., Shyrobokova O. (2025). Analiz suchasnoho stanu ta tendentsii zovnishnyoi torhivli ahrarno-prodovolchoiu produktsiieiu Ukrainy ta SShA [Analysis of the current state and trends of foreign trade in agri-food products of Ukraine and the USA]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 35, no. 2, pp. 214–223. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.214> (in Ukrainian)

2. Bocharova Yu. H., Ishchenko O. V., Basik M. D. (2024). Osoblyvosti zovnishnyoi torhivli Ukrainy ta SShA u 2015–2023 rr. [Features of foreign trade of Ukraine and the USA in 2015–2023]. *Torhivlia i rynek Ukrainy*, no. 1(55), pp. 90–97. DOI: <https://doi.org/10.33274/2079-4762-2024-55-1-90-97> (in Ukrainian)
3. Yatsenko O., Schneeberger K. C., Tananaiko T. (2018). Trade facilitation and economic development: cooperation between Ukraine and the countries of North America. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 40, no. 1, pp. 103–117. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.10>
4. Storchak V. M. (2018). Analiz dynamiky zovnishnyoi torhivli Ukrainy ta KNR [Analysis of the dynamics of foreign trade of Ukraine and China]. *Mizhnarodne naukovo-tekhniche spivrobitnytstvo: pryntsypy, mekhanizmy, efektyvnist*. Proceedings of the XIV All-Ukrainian Scientific-Practical Conference, Kyiv, March 15–16, 2018. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, p. 22. Available at: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23962> (in Ukrainian)
5. Zvarych R. Ye., Wei Linhai (2024). China's Trade Relations with Ukraine. *Innovative Economy*, no. 1, pp. 5–16. DOI: 10.37332/2309-1533.2024.1.1.
6. Rogach O., Pidchosa O., Buz A. (2021). US–China trade war: impact on global economy and implication for Ukraine. *Actual Problems of International Relations*, vol. 1, no. 149, pp. 59–71. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2021.149.1.59-71>
7. Kudyрко L., Tsyp'iashchuk A. (2023). Ekonomichne supernytstvo mizh SShA ta KNR u tekhnologichnii sferi [Economic rivalry between the USA and China in the technological sphere]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 128(3), pp. 14–29. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2023\(128\)02](https://doi.org/10.31617/3.2023(128)02) (in Ukrainian)
8. Trade Map – Trade statistics for international business development. Available at: <https://www.trademap.org/Index.aspx> (Accessed 23 November 2025)
9. The Observatory of Economic Complexity (OEC). Decode Global Trade. Unlock Strategic Insight. Available at: <https://oec.world/en> (Accessed 23 November 2025)
10. Kalyuzhna N., Dashkov S. (2025). Technological disparities in EU–Ukraine trade. *Scientia Fructuosa*, no. 2, pp. 25–43. DOI: 10.31617/1.2025(160)02.

Стаття надійшла до редакції 24.11.202